Karate van Yoshikazu KAMIGAITO Sensei : door Jean-Maurice HUARD

Deel 5

De Nippon Kempo

Op een avond, na de episode van Sei-en- chin, toonde Meester Kamigaito ons nieuwe oefeningen waarbij we het tegenovergestelde moesten doen van wat we tot dan toe hadden geleerd, tenminste zo leek het ons. In plaats van zeer laag op de voeten te blijven, hield hij de benen nauwelijks gebogen; hij bleef volledig ontspannen, wat duidelijker naar voor kwam dan in de Karate bewegingen. De lichaamsbewegingen leken soepel en dikwijls ongewoon, maar vermits de Meester ons in het ongewisse liet, dachten we nog altijd dat het om Karate ging. Na de opwarmingsepisodes, de manier van groeten en de tamelijke karakterloosheid van de Karate, dachten we dat we hier te doen hadden met een dissident of een ketter.
Maar vermits er geen andere uitweg was (er waren geen andere japanners beschikbaar) begonnen we te oefenen, zonder te weten waartoe het diende. Dit was de eerste mijlpaal ons opgelegd door de Meester. Daar we alles wat er ons was bijgebracht compileerden herhaalde ik iedere avond wat de Meester ons had geleerd, zodat dit me nog heel levendig is bijgebleven.

Deze studie duurde verschillende maanden en werd daarna door de Meester volledig verlaten. Ik heb me lang afgevraagd wat er hem had toe gebracht ons deze methode te leren. In die periode maakte hij veel opmerkingen over ons gebrek aan gemeenschapszin van de Karate. Eerst dacht ik dat hij ons een grotere bagage wilde meegeven en ons aldus die gemeenschapszin wilde laten verkrijgen waarover hij het zo dikwijls had; waarin ik me dan weer vergiste. Het ware antwoord vernam ik pas vele jaren later, wanneer hij me uitlegde dat zijn doel was om onze stijfheid van automaten te doen verliezen, meer soepelheid aan onze bewegingen te geven en ons leren met het hele lichaam te bewegen.
Eén van de meest opvallende kenmerken van deze bewegingen, en die me het minst geruststellend leek, is dat men de handen altijd open hield. Welnu, ik voelde me eigenlijk maar veilig wanneer ik mijn vuisten zo samendrukte tot ik er kramp in kreeg. Wat de Meester me ook zei, ik bleef hardnekkig de vuisten samenballen tot wanneer, bij een competitie tegen de Gentse universiteit, een stamp me de hand brak. De Meester had blijkbaar gelijk, de handen openhouden is minder gevaarlijk dan ze samenballen. Het onderscheid dat me toen onder invloed van de Meester vooral bezighield was de tegenstelling tussen het harde (katai) en het soepele (yawarakai). Het was, om het grofweg te stellen, het verschil tussen de Karate van de japanners en de onze. Ik kon het verschil niet begrijpen tussen kracht en hardheid, en wat de overeenkomsten waren tussen kracht en zachtheid, weerstand en soepelheid.

De Kata's van Sanchin en Tensho enerzijds en de nieuwe methode - die de Meester in het Frans « système souple » zou noemen – anderzijds hebben me enorm geholpen deze nuances in de praktijk te vatten. Sedertdien weet ik wat te denken van de sarcastische opmerkingen van de beoefenaars van andere scholen en van de dwaze opmerkingen van hen die de Meester een ballerina noemden. Velen hadden twijfels over hem omdat hij niet indrukwekkend was en zijn waar niet goed verkocht. Maar hij wou zich gewoon niet aanstellen.
In een gesprek met één van de oudsten onder ons, die vond dat ik de Meester begon te volgen, dacht ik aan de fabel van de leeuw en de rat, hier vertegenwoordigd door Meneer Kono en Meneer Kamigaito, deze kleine vergelijking, sprekend maar achteraf bekeken nogal onjuist, stemde hem tot nadenken.

Met een zekere terughoudendheid bekende de Meester dat deze bewegingen uit een ver verleden kwamen. Hij had namelijk eerst de Nippon Kempo geleerd voor de Karate. In feite wou hij graag Judo beoefenen maar was hiervoor fysiek niet sterk genoeg. Zo was hij tot die discipline Nippon Kempo gekomen die hem perfect paste. Dit was dus de eerste gevechtsdiscipline die de Meester had geleerd. Hij beschouwde trouwens Meneer Sawayama, de uitvinder ervan, als een soort genie. Hij zelf had nochtans op een dag een kwetsende nederlaag geleden bij een gevecht met een minder ervaren maar zeer stevige tegenstander. Zo begon hij te twijfelen aan die techniek, waar hij nochtans veel van had geleerd. Hij verwierp ze en zocht naar iets beters en zo kwam hij langs een lange omweg naar de school van Wado Ryu. Maar door de Nippon Kempo had hij een zeer goede ervaring opgedaan in het gevecht en de ontwijkende bewegingen en in het bijzonder de Kaishin, die in de meeste andere scholen niet eens wordt vernoemd.

Het gevecht

Onze toegang tot het domein van het gevecht is veel langzamer gebeurd en ook veel indirecter. De methode ingevoerd door de Meester was reeds een manier om er bij te komen, maar er ontbrak ons nog veel om werkelijk goede vechters te worden. Er ontbraken nog veel andere ingrediënten.
De zaterdagnamiddag gingen we oefenen in de judozaal, maar de Meester hield niet van die zaal. In een Dojo van Karate moest men beschikken over een harde, elastische en vastklemmende vloer, zei hij. De betonnen vloeren werden te hard, de Tatami's te zacht en de planken vloeren te glad bevonden. Hij maakte dan ook gebruik van de Tatami's om ons oefeningen te laten doen die ons mijlenver van de Karate toeschenen. Met twee tegenover elkaar geplaatst, het bovenlichaam ontbloot, moesten we onze tegenstander zeer vlug buiten een bepaalde cirkel brengen, de grond alleen met onze voeten aanrakend. Het ging hier natuurlijk over Sumo. Daarna volgden andere oefeningen die we kenden van de TV. Bij de eerste oefening moesten we een been zeer hoog zijdelings opheffen en daarna op de

grond brengen zonder dat de hiel weergalmde op de planken vloer. Bij de tweede oefening moesten we met de handpalm harde klappen geven op een paal omgeven door stro.
Een veearts van Nagoya nam me eens mee, op aanraden van de Meester, naar een café dat bezocht werd door vermaard Sumotori's en waar trofeeën en affiches van tornooien waren tentoongesteld. Hij vertelde me dat de Sumotori's een zo uiterst doordringende blik hebben en dat ik me maar best niet aan hen zou moeten meten, zo krachtig als ze waren. Zo groot was mijn ambitie nu ook weer niet, maar ik onthield daarvan wel het belang van de blik.

Vele jaren later, wist Meneer Yanagawa me te vertellen hoe belangrijk die Sumo oefeningen zijn om een stevige basis te geven aan de heupen en aldus goede Karateka's te vormen. In zijn jeugdjaren had hij deelgenomen aan kleine kompetities van Sumo, wat hem dan enorm had geholpen wanneer hij Karate begon te leren.

Bij de training van het lichaam waren de oefeningen van Sanchin en Tensho ook van nut. We moesten er onder andere het verschil leren tussen hardheid en soepelheid. We waren allemaal zo stijf als standbeelden en we wisten het niet eens. Trouwens als men ons de vraag stelde antwoordden we met een zeker fierheid dat Karate iets hard was, wat eigenlijk niet het juiste antwoord is. Wanneer Meester Kamigaito ons de vraag stelde, konden we, wanneer hij ons antwoord hoorde, al vlug aan zijn mimiek zien dat we ons – alweer - in het ootje hadden laten nemen. We discussieerden en probeerden hem uit te leggen dat in het Frans Karate iets hard was en dat indien hij er anders over dacht het kwam omdat hij onze taal nog niet voldoende kende; waarin wij dan toch ongelijk hadden; dit was dan één van de lessen van Sanchin.
De tweede les van Sanchin bestond erin ons te leren gaan; we moesten het gewicht in het onderste deel van het lichaam brengen en gaan met de heupen.
Zonder een voortdurend oefenen van deze Kata zouden we dit zeker niet goed hebben begrepen.
Goed ademen was de derde les van Sanchin. Tot dan toe deden wij dat volgens onze ademnood (of andere lovenswaardige pogingen) maar de praktijk van deze Kata, aangevuld met de uitleg van de Meester, stelde hier orde op zaken.
Uiteindelijk leerde de Kata ons om de kracht goed te verdelen in het bekken -buik en billen - daarna onder de oksels.
Al deze dingen werden duidelijk na de uitleg van de Meester; de praktijk leerde het ons zonder dat we dit alles moesten ontleden.

Vechten is ook iemand trotseren, dat was ons niet zo duidelijk, ook hier hadden wij nog veel te leren.
Van de oefeningen die wij van Mijnheer Kôno hadden geleerd, waren er twee die we zeer graag deden. De Renraku-Wazas en de Okyo kumités. Natuurlijk vond de Meester er niet veel aan! Na een tijd hebben wij begrepen dat het technieken waren waar helemaal geen

rekening werd gehouden met wat de tegenspeler deed, soms met het risico hem te kwetsen of zelf klappen te krijgen – dit waren technieken 'met een druk op de knop'; op het moment van het gevecht namen wij onze aanloop en als in een sprint voerden wij de techniek uit, zonder rekening te houden met de houding of de evolutie van onze tegenstander.
In waarheid was dit nogal egoïstisch en stemde het goed overeen met het idee dat men in Europa had van Karate (een manier om de tegenstander in één klap te vernietigen). Wij dachten dat wij gelijk hadden, het was trouwens ook zo spectaculair.
Na vele jaren gaf de Meester toe dat de Renraku-Wazas toch wel enkele verdiensten hadden, zoals ons het gevoel voor evenwicht bijbrengen. Maar zelf heeft de Meester ze nooit gebruikt of aangeleerd.
Er moest ons dus 'het gevoel van de andere' worden bijgebracht. Voor de Meester was het een periode van intens zoeken. Hij ging zoeken in boeken van andere scholen om er bronnen van inspiratie te vinden; ik denk dat toen de Yakusoku-Kumités zijn ontstaan die wij kennen. Zij hebben o.a. als doel ons te verplichten rekening te houden met de andere en ons van onszelf los te maken. "Het teveel aan Ego", dat wij nog zo dikwijls zouden horen, kwam weer naar voor. Daarom moesten wij de handen openhouden en ons volledig ontspannen; met gebalde vuisten konden wij alleen maar kwetsen en bleken wij op onszelf teruggeplooid. Met de handen open zijn wij klaar om de tegenstander, en wat hij doet, te aanvaarden; de les van Sanchin droeg haar vruchten.

Op een zaterdag kwam Meester Kamigaito op een onderwerp terug waarover hij reeds in Pâturages had gesproken. Hij vroeg ons om beurtelings te vechten, daarna te gaan neerzitten en met de ogen gesloten ons het geleverde gevecht trachten te herinneren; daarna het gevecht te hernemen en zo verder. Aan die oefening gaf hij de naam "Sôran". Bij de volgende oefening vroeg hij ons om een gevecht te bedenken in al zijn details; de bewegingen van de tegenstander, onze eigen tegenaanvallen, tot in de kleinste bewegingen en verplaatsingen en dit gedurende één tot twee minuten; dit leek ons zeer lang. De oefening werd "Seiran" genoemd. Het bleef bij deze pogingen, misschien waren ze voor ons te esoterisch. Nochtans worden ze, onder een Anglo-Saksische benaming gebruikt in de schermkunst en de atletiek, ze laten toe aan degene die uitrust zijn mogelijkheden niet te verliezen.

Een ander element dat ons op dat ogenblik helemaal niet raakte, onderscheidde Shiaï en Jijû Kumité; iedereen vocht er maar een beetje op los (in welke situatie ook); het was nogal verwarrend. Slechts zeer langzaam begonnen wij het verschil te zien; eigenlijk moesten wij veel vergeten vooraleer de grote lijnen van de twee gevechtsvormen naar voren kwamen.
De Meester vergeleek de Shiai met een soort drama; het werd voorafgegaan door een enscenering met de voorstelling van de twee hoofdrolspelers (de vechters) in aanwezigheid van een arbiter (zowel de rol van de verteller als van het antieke koor vervullend); daarna kwam het elkaar gadeslaan, het elkaar benaderen in een groeiende spanning, de plotse en aangrijpende confrontatie en uiteindelijk de overwinning of nederlaag waarmee het drama

eindigde. Dit was de goede tijd van de Ippon Shôbu; een slag, een leven.

De Jijû Kumite was in zekere zin het laboratorium van het gevecht. Dit was de plaats om bewegingen te proberen die men dacht te beheersen. Het was ook de plaats om er een beweging, een taktiek, een benadering, een manier om de tegenstander te ontredderen of zijn argwaan te sussen, uit te testen. Men kon er bizarre of ongewone technieken uittesten, alsook de bewegingen die verboden waren bij de Shiaï: de afspraken hadden niet op dezelfde manier plaats in Jijû Kumité. Men kon evengoed beslissen om verschillende tegenstrevers te trotseren of om een ongewone rol te spelen zoals die van een boxer, een Judoka of een straatvechter.

Om te vechten moest men nadenken, het hoofd koel houden en de geest helder, de nodige afstand houden tussen zijn daden en zijn gevoelens; in andere woorden, men moest deelnemen aan het gevecht en terzelfdertijd buiten schot blijven, vechten alsof men niet vocht.
Wij hadden behoefte aan stof tot nadenken; zoals bijvoorbeeld de afstand, het ritme, de manieren om te ontwijken en te slaan, af te leren en te blokkeren, te gaan of gewoonweg te zijn.
Als men in het Frans over afstand spreekt, denkt iedereen aan de ruimte tussen twee personen of twee dingen; dit is reeds een misverstand; in het Japans is afstand "Maai", wat betekent "ruimte + ontmoeting"; dit woord stemt tot nadenken. Het gaat dus over de ruimte die twee tegenstanders samenbrengt en tezelfdertijd scheidt; misschien bestaat die alleen bij het gevecht of misschien ook nog bij het dansen; nog niemand had aan dit eenvoudig feit gedacht; met uitzondering van buitengewoon talent of aangeboren zin voor het gevecht, dit aanvoelen van 'de afstand' ontbrak ons volledig.

Einde

Jean-Maurice HUARD

Verschijnt in magazine WADO 06-10-2002 N°14 van de VZW Wado Kamigaito Belgium ASBL